

A közterületeken alkalmazott gömbkoronájú fafajták értékelése

Tőke Eszter

Favizsgáló és faápoló szakmérnök szakirányú továbbképzési szak

Tájépítészeti, Településtervezési és Díszkertészeti Intézet, Dísznövénytermesztési és Dendrológiai Tanszék

Belső témavezető: Sütöriné Diószegi Magdolna PhD, egyetemi adjunktus, MATE Dísznövénytermesztési és Dendrológiai Tanszék

Külső témavezető: dr. Szabó Krisztina, egyetemi docens, MATE Kert- és Szabadtértervezési Tanszék

Választott témám a Főkert által fenntartott gömbfák, különös tekintettel a gömbakácok InfoGarden adatlapjain tárolt adatainak összehasonlító elemzése volt. Ezeket az adatokat folyamatosan frissítjük munkatársaimmal kataszteri felmérési munkánk során. Mindennapi munkám alkalmával számos gömbakáccal találkoztam, amelyek sajnos általában első ránézésre is rosszabb állapotban vannak más gömb habitusú fajták egyedeinél.

Dolgozatom elkészítésének alapja az InfoGarden adatainak leszűrése és rendezése volt. Az adatok lekérdezés során kiderült, hogy a gömbakácok vannak túlnyomó többségben a egyedyszámokat tekintve, ezért másik hét gömbkoronájú fajtát vontam be a vizsgálatba, akár nagyon csekély darabszámaik ellenére is, hogy minél inkább növeljem az akácokkal szembe állítható adatok mennyiségét. A leszűrt alap adattáblázatot kiegészítettem:

- a fahely méretének egységesített oszlopával,
- a kiszámolt fahely területével,
- az egészségügyi állapotokra vonatkozó számszerű értékelésekkel,
- a koronaátmérőből számolt koronafelülettel, koronaterfoggal és a korona árnyékvetülettel.

Az így elkészült adattáblázat metrikus, egészségügyi állapot, koronával kapcsolatos ökológiai szolgáltatásokra vonatkozó adatsoraiból készítettem el a kimutatásokat, diagramokat, melyeket az Eredmények és értékelésük c. fejezet tartalmaz.

Elsődleges célom az volt, hogy az alapadatok használatával elkészített kimutatások, elemzések alapján rávilágítsak, hogy a gömbakácok nem rendelkeznek olyan mértékű ökológiai szolgáltatásokkal, mint a többi vizsgált gömb fafajta. Az kimutatások eredményei igazolják ezt a feltevést. Továbbá elmondható, hogy a gömb habitusú állományok fiatalok, legfőképpen a gömbakácok egyedei, ami arra utal, hogy a fasori állományukat rendszeresen sok egyedszámmal kell frissíteni, cserélni.

Összességében az eredményeim igazolták a feltevést, hogy a gömbakácok rendelkeznek a vizsgált fajták közül a legrosszabb ökológiai szolgáltatásokkal.

A kimutatások alapján elmondható, hogy a gömbkőris fajta adta a legjobb eredményeket, szeretném kiemelni, hogy a koronafelületeket összehasonlító diagramon (26. ábra) a kőrisek egyenletes megoszlást mutattak, több mint 50%-uk található a 150-500 m²-es tartományban, míg a gömbakácok több mint 80 %-a a 150m² alatti tartományba esik. A vizsgálatba vont fajták közül a *F. ornus* 'Mecsek' alkalmazásának, valamint a csekély egyedszámmal szereplő *Celtis occidentalis* 'Globosa', a *Platanus × hispanica* 'Alphen's Globe' és a *Prunus × eminens* 'Umbraculifera' egyedszámának növelését javaslom.